SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCVI. No. 224. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, NOVEMBER 28, 1989 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 28-го ЛИСТОПАДА 1989 Ч. 224. РІК XCVI

АҐЕНТИ КҐБ ГРАБУЮТЬ ДИСИДЕНТІВ

Москва. — У вівторок, 7-го листопада, серед білого дня було пограбовано редакцію Християнсько-Демократичної Спілки, яка видає два журнали: „Бюлетень Християнської Спільноти" і „Вісник Християнської Демократії".

В редакції завжди буває повно народу і безперервно дзвонить телефон. Та в цей день всі пішли на антикомуністичну демонстрацію, яка відбувалася біля стадіону „Динамо". В редакції залишився тільки священик Віктор Григор'єв. О годині 11:30 ранку в двері подзвонили і на запитання о. Григор'єва відповіли, що принесли лист від їхнього ленінградського кореспондента Віталія Савицького. Відчинивши двері, о. Григор'єв впустив двох незнайомців. Один з них відразу ж попросив показати йому, де є лазничка.

Там незнайомець ударив о. Григор'єва револьвером в сонячне сплетіння, а другий „гість" ззаду стукнув його чимось по голові. Непритомного священика зв'язали і натягнули йому на голову мішок. Коли о. Григор'єв опритомнів, лежачи на підлозі, то почув, що один з грабіжників сказав іншому: „Володю, поспішай!"

З редакції вкрали три комп'ютори з пам'яттю, всі диски, ФАКС-машину, відеокамеру, відеомагнітофон. На видному місці в редакції лежали 500 карбованців готівкою, але їх не зачепили. Очевидно, грабіжники добре знали, що за кожен комп'ютор вони візьмуть по 40 тисяч карбованців, та й за решту апаратури — не менше як 30 тисяч. Тому 500 карбованців їх не цікавили.

Відомий московський дисидент Олександер Огородніков повідомив кореспондентові російськомовної газети „Новое Русское Слово", що редакція міститься в маленькій двокімнатній московській квартирі, яка перебуває під постійним наглядом КҐБ. Крім того, ніякі кримінальні злочинці не могли знати, що в редакції чекають на лист від В. Савицького. Це могли знати тільки працівники КҐБ, які підслуховують усі розмови та стежать іззовні за всім, що відбувається в редакції. Тільки професійний нагляд міг знати, що в редакції в той день виявилися всі три комп'ютори. Звичайно їх тримали в різних місцях, а в той день вони, через випадковий збіг обставин, були всі в редакції.

Працівники редакції негайно заявили про пограбування, але правоохоронні органи не поспішали заводити кримінальну справу. Після багатьох нагадувань її все ж таки завели, але на думку Огороднікова, вже тепер видно, що слідство не зацікавлене у виявленні злочинців.

Це вже друге пограбування цієї редакції. В такий же спосіб вкрали їхній перший комп'ютор 9-го квітня цього року.

До 25-річчя пансіонів ім. Івана Франка опубліковано ювілейне видання

Торонто, Онт. — Тут Товариство Українського Дому для старших, з нагоди 25-ліття пансіонів ім. Івана Франка — перших українських домів опіки (1964-1982) — видало 48-сторінкову книжечку. Пансіон ім. Івана Франка є загальнохаритативною інституцією, керованою п'ятичленною дирекцією Товариства Українського Дому для старших, до складу якого входять: Є. Пастернак, Я. Семотюк, Д. Винників, І. Стецура та Й. Козак.

У цьому ювілейному виданні, в якому є багато світлин, можна прочитати інформативну статтю д-р Євгенії Пастернак п.з. „Історія пансіонів ім. Івана Франка". У статті розповідається про постання пансіонів у Торонто і Міссіссаґа, про щоденне життя їхніх жителів, їхню працю для української культури, про діяльність управи обох пансіонів.

УКРАЇНСЬКА ЗЕМЛЯ ПРИЙНЯЛА СВОЇХ ГЕРОЇВ

Київ. ПС УГС. — В неділю, 19-го листопада, в столиці України відбувся небачений досі велелюдний похорон закатованих в совєтських концтаборах національних героїв Василя Стуса, Олекси Тихого і Юрія Литвина. Всі три мученики померли в уральському таборі смерті протягом одного 1985 року й упокоїлися у пермській землі, бо родичам не дозволяли поховати їх на батьківщині. Тільки цього року вдалося отримати такий дозвіл, однак місцева влада Пермської області продовжувала чинити різні перешкоди. Перевезення домовини з літа відстрочили на листопад. Коли ж нарешті родичі й друзі приїхали за ними, то знов наштовхнулися на всякі заборони місцевих бюрократів. В результаті домовини викопували вечором, коли вже було темно. Та місцеві владоможці на цьому не зупинилися, вони наказали вимкнути електрику у всій околиці. Довелося підсвічувати за допомогою автомашини.

Коли нарешті всі три домовини повантажили на автомашину, то вже було ясно, що на літак спізнилися. Летіли наступним рейсом, який прибув до Києва о годині 8:30 вечора в суботу.

Багато часу пройшло, заки винесли домовини з літака, тому з Бориспільського летовища вийшли вже зовсім пізно. Лютував вітер і було дуже холодно, та незважаючи на це близько тисячі людей зустрічали їх на летовищі з пов'язаними чорними стрічками синьо-жовтими прапорами й засвіченими свічками, а хор львівської церкви св. Володимира зустрів їх співом „Вічная пам'ять..."

Після короткої промови Михайла Гориня священики УАПЦ і УКЦ відправили Службу Божу. Домовини обгорнули українськими національними прапорами й відвезли до церкви св. Покрови, що на Куренівці у Києві. Там вже опівночі покрили їх червоною китайкою і розійшлися, бо прийшли представники влади й наказали замкнути церкву. Та під церквою лишилися добровільці й охороняли її аж до світанку.

Тим часом стало відомо, що в останній день вдалося отримати дозвіл поховати їх на Байковому цвинтарі.

Наступного дня, тобто в неділю, 19-го жовтня, о годині 7-ій ранку тисячі людей прийшли до церкви й серед моря квітів побачили три домовини. На кожній з них було по терновому вінку і по червоній, ніби кров, китиці калини.

Після Служби Божої священик офіційної церкви оголосив, що тепер буде відправляти Панахиду „за померлих". Почувши це, народ свавільною хвилею вмить відтіснив його і тоді священики зі Львова відправили Панахиду за вбитих катами синів України. На Панахиду прибули тисячі людей зі всієї України, а хор львівської церкви св. Володимира знову співав „Вічная память..."

Об 11-ій годині на Центральному стадіоні відбувся величезний жалобний мітинґ, на якому виступили: від Спілки Незалежної Української Молоді — О. Федорчук, від Спілки Репресованих — Д. Корчинський, від УГС — О. Сергієнко, від Української Народно-Демократичної Ліги — Ю. Чернишов.

Міліція намагалася недопустити проведення мітингу, але нічого не могла вдіяти. Після закінчення мітингу всі його учасники вирушили багатотисячним походом до Софійського собору. Море людей заповнило площу біля Собору й навколо пам'ятника Б. Хмельницькому. Туди ж привезли автобусом і домовини з покійними, хотіли винести їх, але міліція заборонила, наказавши їхати на цвинтар. Та автобус ледве міг рухатися — таке море народу було на вулицях. Всі несли запалені свічки, траурні прапори і гасла з написами „Ганьба катам українського народу!" По дорозі до цвинтаря завернули до парку ім. Т Шевченка й тричі пронесли на руках домовини навколо пам'ятника Великому Кобзареві.

Понад 30,000 людей супроводжували вірних синів України на Байковий цвинтар. А там, біля цвинтаря, їх також зустрічали тисячі людей з синьо-жовтими прапорами.

На цвинтарі знову священики УАПЦ і УКЦ відправили Панахиду. Промовляли Вячеслав Чорновіл, Левко Лук'яненко, Іван Драч, Атена Пашко, Олег Орач, Зиновій Красівський, Михайлина Коцюбинська, Василь Овсієнко, виступали також представники шахтарів Донбасу і мати Юрія Литвина.

Поховали їх поряд з могилою видатного українського актора й кінорежисера Івана Миколайчука, який хоч і не був у концтаборах, але також став жертвою комуністичного режиму і пішов з життя в розквіті сил і таланту.

Кияни розповідають, що такого моря людського з національними прапорами у Києві ще ніколи не бачили. Похорон, закінчився увечорі, коли вже почало сутеніти.

УКРАЇНЦІ ДЕМОНСТРУВАЛИ ЗА УКЦ

Москва. — Як подає з Москви аґентство Ассошіейтед Пресс з неділі, 26-го листопада ц.р., тисячі українців демонстрували в Західній Україні того дня за привернення прав Українській Католицькій Цекрві.

На підставі інформацій Анатолія Доценка, члена Української Гельсінкської Спілки, українці у Львові, Чернівцях та Івано-Франківському тисячами демонстрували в тиждень перед плянованою зустріччю Михаїла Ґорбачова із Папою Іваном Павлом II у Ватикані. Демонстрації відбулися в день, який Кардинал Мирослав Любачівський, голова УКЦ, проголосив днем молитви і посту за леґалізацію УКЦ. Ця справа має бути темою розмов поміж Ґорбачовим і Папою.

Від двох років, як подає аґентство АП, українці-католики в СССР вимагають голосно привернення їм прав їхньої Церкви з-перед 1946 року і офіційного визнання совєтським урядом.

На підставі оцінок західніх жуpалістів, в Україні є п'ять мільйонів українців-католиків.

60-РІЧЧЯ І. СВІТЛИЧНОГО

Ню Йорк. — Тут 2-го грудня ц.р., в Українському Інституті Америки, відбудеться вечір для відзначення 60-річчя Івана Світличного. Вечір влаштовує Пластовий Курінь „Верховинки" Початок о 5-ій год. по полудні.

Прийнято прихильні для українців закони

Вашінґтон. — У вівторок, 21-го листопада ц.р., президент Джордж Буш підписав Акт асиґнування закордонної допомоги, в котрий включено також і закон — еміґрантський статус для вірних Української Католицької та Української Православної Церков. Він рівночасно підписав і асиґнування фондів для Департаментів торговельного, юридичного, державного та судівництва, де також призначено суму 100,000 дол. на Конґресову комісію для прослідження голоду в Україні.

Підписання обидвох актів перед закінченням цієї сесії Конґресу є дуже важливим, бо в противному випадку прийшлося б починати всі заходи від самого початку та представляти на наступну сесію Конґресу, яка починається в січні 1990 року. Тому згідно з заявою Євгена Іванціва, директора Вашінґтонського бюра Українського Народного Союзу у Вашінґтоні, велика вдячність від української громади належиться наступним американським конґресменам, які завзято співпрацювали з українсько-американською громадою, щоб домогтися еміґрантського статусу для вірних Українських Церков — Католицької та Православної: сенаторові Френкові Лотенберґові, демократові з Ню Джерзі, конґресменам Брусові Морісонові, демократові з Коннектикат, Вілліямові Ліпінському, демократові з Іллиной, та Кристоферові Коксові, республіканцеві з Каліфорнії.

Підписання цього Акту дає можливість одній тисячі вірних наших обидвох Церков приїхати до ЗСА, як переслідуваних іміґрантів. „Ці 1000 місць є виключно для українців і інші групи цих місць вживати не можуть".

До заключного успіху підписання Акту про асиґнування фондів для Комісії розслідування голоду в Україні значно причинилися сенатор Роберт Кестен, республіканець з Висконсин і конґресмен Вілліям Блумфілд, республіканець з Мишиґену. Тепер Комісія забезпечена фондами й зможе продовжувати успішно свою працю до її закінчення призначеного на червень 1990 року. З приводу цієї події голова Комісії д-р Джеймс Мейс висловив щиру подяку всім, хто допомагав у здобутті цього успіху, а зокрема вашінґтонському бюрові Українського Народного Союзу.

ДОПОВІДЬ Ю. ПОКАЛЬЧУКА

Ню Йорк. — Наукове Товариство ім. Шевченка влаштовує доповідь на тему „Українська література, її перспективи та Народний Рух України за Перебудову", яку виголосить гість з України, спеціяліст американської літератури, член Вченої Ради Інституту літератури ім. Шевченка Академії Наук УССР, член Спілки письменників України, автор багатьох праць і знавець багатьох мов Юрій Покальчук. Доповідь відбудеться в суботу, 2-го грудня ц.р., в Домі НТШ, 63 Четверта аве., між 9 і 10 вул., о 5-ій год. по полудні.

УРЯД ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНИ ПОЧАВ ПЕРЕГОВОРИ З ОПОЗИЦІЄЮ

Прага, Чехо-Словаччина. — Хвиля демократичного руху, що шириться з кожним днем у Чехо-Словаччині, привела до того, що у неділю, 26-го листопада прем'єр-міністер комуністичного уряду Ладіслав Адамец був змушений сісти за стіл переговорів з лідерами опозиці, а після переговорів появився разом з Алєксандром Дубчеком перед багатотисячною демонстрацією на Вацлавській площі.

У п'ятницю, 24-го листопада, пізно учеворі в повному складі зрезиґнувало Політбюро ЦК Комуністичної партії Чехо-Словаччини на чолі з Мілошем Якешем. В суботу вранці пленум ЦК вибрав нове Політбюро, в яке увійшло кілька осіб з попереднього. Першим секретарем ЦК був вибраний 48-річний Карел Урбанек, який не брав участи у придушенні „Празької весни", а тому, на думку партійної верхівки, може бути лідером партії.

Однак опозиційний рух вважає, що цього замало. В суботу на тій же Вацлавській площі, де демонстрації не стихають уже більше тижня, один з лідерів демократичного руху драматург Вацлав Гавел заявив: „Нове керівництво — трюк, з допомогою якого нас хочуть впровадити в блуд". Тому в неділю прем'єр - міністер Адамец був змушений не лише прийняти керівників опозиційної групи „Громадянський форум", але й вступити з ними в переговори.

Зустріч Адамеца з Гавелом та іншими лідерами демократичної опозиції показувала державна телевізія, яка відіграє важливу ролю в нинішніх подіях в країні. Телевізія майже безперервно передавала хід демонстрацій на Вацлавській площі, тримаючи тим самим в курсі подій мешканців всієї країни.

Під час першого дня переговорів опозиція висунула кілька вимог. Серед них — повна свобода преси, звільнення всіх політичних в'язнів і розслідування подій 17-го листопада, коли була розігнана мирна демонстрація. Саме з цієї демонстрації і почався безперервний масовий рух, який привів до резиґнації Політбюра і змусив прем'єр-міністра сісти за стіл переговорів з опозицією.

Аґентство АП повідомляє, що переговори будуть продовжені у вівторок, але вже у понеділок очікується звільнення всіх політв'язнів. Крім того, у понеділок, 27-го листопада, відбувся двогодинний крайовий страйк.

Зразу ж після закінчення переговорів у неділю, Адамец і Гавел появилися перед демонстрантами, що заповнили Вацлавську площу, а поряд з ними був А. Дубчек. „Дубчека — в замок! Дубчека — в замок!" — викрикував натовп, маючи на увазі замок в Градчанах, де знаходиться резиденція президента країни.

Звертаючись до демонстрантів на Вацлавській площі, Дубчек закликав Совєтський Союз, Східню Німеччину і Болгарію наслідувати приклад Мадярщини і Польщі, які вже осудили окупацію Чехо-Словаччини в серпні 1968 року.

ВИСТУП О. ТИМОШЕНКА

Балтимор, Мд. — Тут у неділю, 3-го грудня ц.р., жіночі організації і АҐРУ влаштовують вечір, присвячений письменникові Борисові Антоненкові-Давидовичу, на якому виступить його внук Олесь Тимошенко. Вечір відбудеться в домі Української Молоді при Істерн авеню. В програмі виступить д-р Ніна Строката-Караванська. Під час вечора можна буде набути касетку Олеся Тимошенка з читанням тюремних віршів Б. Антоненка-Давидовича, а також Різдвяні картки його роботи. Весь дохід з продажі призначений на побут і навчання О. Тимошенка в Америці. Початок вечора о 4-ій год. по полудні.

Чи здійсниться мрія шешорців?

Джерзі Сиѓі, Н.Дж. (Р. Юревич). — Останнім часом Український Народний Союз і його органи — редакції часописів „Свобода" та „Український Тижневик" стали справжнім місцем паломництва: майже щодня їх відвідують гості з України. І це добре: правда про життя українців у вільному світі долає кордони, перекреслює все те, що про них говорили і писали десятиліттями. Дехто з них чув про цю найбільшу і найстаршу заморську твердиню з „ворожих голосів" — радіопередавань „Свободи" та „Голосу Америки", інші з листів від рідних і друзів зі З'єднаних Стейтів Америки.

Микола Боринський (перший справа), Оксана та Дмитро Ткачуки у редакції щоденника „Свобода".

Ще два роки тому приїжджі з України боялися ступити на поріг цієї „буржуазної" установи та українських „націоналістичних" газет, а якщо і приходили, то просили про них ніде не згадувати, щоб потім у себе, в „найдемократичнішій" країні світу, не мати неприємностей, бо вони „займають високі становища, а діти вчаться в інститутах".

Наш новий гість, Микола Боринський, — з іншої категорії відвідувачів. Він, хоч і займає високе становище (заступник директора радгоспу „Брустурівський", що на Косівщині), не лише не боявся прийти до „Свободи" і навіть зфотографуватися для газети, але й, навпаки, зацікавлений у тому, щоб про його візиту до ЗСА якнайширше написати, бо це дало б йому змогу навести мости з українцями Америки й Канади і таким чином розв'язати багато проблем, які стоять перед радгоспом і совєтською економікою взагалі. Звичайно, якби Микола Боринський не мав на це дозволу від вищих урядових інстанцій Івано-Франківська, він ніколи б не наважився на такий контакт з „буржуазними" українськими промисловцями.

М. Боринський цікаво, з захопленням розповідає про „своє" господарство. До радгоспу „Брустурівський", одного з найбільших в Івано-Франківській області, входять села Шешори, Прокурова, Брустури, Шепіт і Космач. Є в господарстві сіножаті, гірські полонини, на яких пасуться отари овець, є родючі землі, ліси. Є у селах люди працьовиті, які не тільки обробляють землю, вирощують сади, а й славляться на весь світ своїми мистецькими виробами з дерева, шкіри, вишивками, ліжниками, чудовими писанками. Роботи народних умільців Косівщини прикрашають музеї багатьох країн світу, експонуються на міжнародних виставках. Є вони і в Українському Музеї в Ню Йорку, в крамницях „Арка", „Сурма", у приватних колекціях.

Цілющий гірський клімат, мальовнича природа Покутських Карпат притягають тисячі туристів з різ-

(Закінчення на стор. 4)

ВЕЧІР, ПРИСВЯЧЕНИЙ Т. ШЕВЧЕНКОВІ

Ню Йорк. — Український Літературно-Мистецький Клюб влаштовує вечір з нагоди 175-ліття народин великого генія України Тараса Шевченка. В програмі вечора доповідь проф. В. Барагури на тему: „Тарас Шевченко — вицвіт духа української нації", пісні до текстів Тараса Шевченка, виконає співачка Христина Карпевич при фортепяновому супроводі Івана Колодія, та мистецьке читання поем Т. Шевченка у виконанні Йосипа Гірняка (стереофонічний запис). Вечір відбудеться 1-го грудня в Домі Українського Визвольного Фронту (136 Друга аве.) о 7-ій год. вечора.

В АМЕРИЦІ

У ЧЕТВЕР, 23-ГО ЛИСТОПАДА, Америка святкувала „День Подяки" — традиційне свято на закінчення збору урожаю. Це свято відзначає ціла країна, починаючи від президента Джорджа Буша з родиною та кінчаючи бездомними, для яких були приготовані святкові трапези. Ню Йорк відсвяткував „День Подяки" традиційною парадою гігантських іграшок на Бродвеї — від Центрального парку до 34-ої вулиці. Вперше за 51 рік парада, яку влаштовує найбільший супермаркет Мейсі, проходила на снігу, що випав у ніч перед святом. Снігопад та низька температура на всьому східньому побережжі у цю пору року є досить незвичайним явищем, яке спостерігалося останньо в 1938 році.

КОСМІЧНИЙ КОРАБЕЛЬ Діскавері вилетів на орбіту в середу, 22-го листопада з Центру ім. Кеннеді на мисі Канаверал, Фл. На покладі космічного корабля знаходиться п'ять астронавтів: три військовослужбовці, один лікар та один вчений-фізик. Вперше командиром є негр Фредерік Грегорі. У зв'язку з тим, що завдання цього космічного лету тримається в таємниці, журналсіти розповсюдили здогади про шпигунське призначення супутника, який Діскавері виносить на орбіту.

ЗАКІНЧИВСЯ НАЙДОВШИЙ СТРАЙК, який тривав майже дев'ять місяців, однієї з найбільших летунських компаній Істерн Еірлайнз. Першими страйк закінчили пільоти, до них приєдналася летунська обслуга, лише машиністи продовжують пікети. На жаль, закінчення страйку не може забезпечити відновлення компанії, яка проголосила банкрутство. Пільоти закінчили страйк на заклик президента Джорджа Буша у вівторок, 21-го листопада, який сказав, що влада не буде втручатися у відносини між робітниками та керівництвом компанії. Істерн Еірлайнз очікує виходу з банкрутства на 80-90 відсотків вже на початку наступного року.

У СВІТІ

ПРЕЗИДЕНТ САЛЬВАДОРУ АЛЬФРЕДО Крістіяні відкинув запропоноване повстанцями припинення військових дій, заявивши, що це нічого іншого, як звичайна пропаґандивна хитрість, та ствердив, що урядові війська завдали повстанцям великих поргомних ударів, а при тому й важких втрат у людях і озброєнні. Виступаючи перед кореспондентами засобів масової інформації, президент А. Крістіяні на запитання, чому відкидає запропоноване повстанцями припинення військових дій, відповів, що він цю пропозицію прийме серйозно тільки тоді, коли повсанці запевнять його, що не використають цього часу на підготову до нового наступу. Він також підкреслив, що не буде вести жодних переговорів про замирення, поки повстанці не дадуть йому запевнень, що припинять всі воєнні дії, а покищо в країні далі панує військовий стан з усіма його сторогостями для цивільного населення.

ПОБОЮЮЧИСЬ ГОСТРОЇ американської реакції з уваги на чисельні придбання посілостей, підприємств та інших великих інвестицій, японців у ЗСА, комерційні та урядові провідники Японії терміново вирішили перевірити правильність своєї стратегії щодо закордонних інвестицій. Японія починає журитися, що Америка може їм закрити двері та доступ до американського ринку, й не знає в який спосіб реаґувати, бо не сподівалися такої гострої та ворожої реакції зі сторони американців, які обурюються на перекупи американського добра японцями. Останньо ведуться дискусії в корпораційних і урядових кабінетах, як і на сторінках преси цілої країни, що робити та як запобігти цьому майже ворожому насавленні американців. Більш, як коли небудуть досі, в японській пресі появляються статті, описуючи американців, як емоційних і нераціональних союзників, які задля скорого зарібку продають своє найкраще майно, а тоді обурюються на купця за те, що він купив.

ЧЛЕНИ ЛИВАНСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ зустрілися з місцевості Штаура, щоб приготовити вибір нового президента країни на місце вбитого минулого тижня ноообраного президента Рене Моавада. Офіційні чинники не подали дати виборів ані прізвищ кандидатів. Та й сама зустріч відбувалася під сильною військовою охороною, бо організатори побоювалися можливого атаку зі сторони християн під проводом генерала Майкла Ауна, який гостро виступав проти вибору президента Р. Моавада. Він також осудив вбивство президента Р. Моавада, до котрого й досі ніхто з багатьох політичних угруповань у Ливані не признається, хоча політичні аналітики підкреслюють те, що багато політичних угруповань в Ливані — християни, мусулмани, ізраїльтяни — можуть мати причини, щоб знищити нового президента.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street Jersey City N.J 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні (202) 347-UNAW, (202) 347-8631 (факс)

Subscription 1 year — $40.00 6 months — $22.00, 3 months — $12.00 UNA members 1 year — $15.00 Change of address — $1.00 Make check or money order payable to "Svoboda"

Second Class Postage paid at Jersey City N.J

Нема спокою у світі

Швидко після підписання у 1945 році Потсдамського договору, що закінчив Другу світову війну, західні альянти переконалися, що їх учорашній протинімецький союзник — Совєтський Союз — став їхнім найгрізнішим ворогом. Америка, яка негайно односторонньо здемобілізувалася, почала зброїтися. У 1949 році ЗСА, Канада і 10 европейських держав заснували Північно-Атлантійський Оборонний Пакт (НАТО) і можна не раз почути від когось із лідерів цього західнього військово-політичного бльоку, що існування НАТО перешкодило вибухові Третьої світової війни, яка в атомовій добі була б загибіллю людства. Але миру у світі не було і нема. На цьому місці неоднократно стверджувано існування різних так званих „льокальних" воєн, різних запальних пунктів у світі, загрозливих бочок пороху, що можуть розпутати нову велику війну. Хронічна ізраїльсько-арабська ворожнеча, експансія підтримуваного Москвою комунізму на африканському, південноазійському і середньоамериканському обширах, хронічна ворожнеча південноірляндських терористів проти уряду Північної Ірляндії і стаціонованого там британського війська, міжнародний тероризм, протеґований Лівією і Іраном, — це тільки кілька прикладів на існування заколоту у світі. Цікаво, що головні винуватці тих льокальних кривавих зударів, які принесли вже десятки, а то й сотні тисяч людських жертв (Афганістан!) — не беруть на увагу найважливішої міжнародної події, якою є завмирання комунізму. В Европі виграє карта миру, бо глибока криза, що її переживає СССР і ввесь комуністичний табір, паралізує його імперіялістичний гін. Зате поза Европою все ще вариться і все ще гинуть люди — невідомо навіщо.

В останніх днях світ стрепенувся від двох сумних несподіванок. Тереном однієї був Ливан. Невеличка країна розмірами стейту Конектикат із трьома мільйонами населення, колись приманлива для закордонних туристів самостійна република від 1920 року, стала тереном жалюгідних подій відколи Франція відкликала відтіль свої війська у 1946 році. Сирія, Ізраїль, Палестинська Визвольна Організація, ворогуючі табори християн і мусулман — всі ті суперницькі сили перетворили Ливан у хронічне бойовище. У 1983 році Америка, з уповноваженням від Організації Об'єднаних Націй, разом із Францією вислала туди експедиційне військове з'єднання з метою замирити тамошніх суперників. В одному терористичному акті згинуло 240 американських вояків і, в тому самому часі, 89 французьких. Ці обидві держави призналися до невдачі своєї мирової місії і відкликали свої війська. Місцеві християни створили свою армію, мусулмани мають протектора в Сирії, яка вислала туди яких 26,000 і більше вояків. За традицією — президентом країни був християнин, прем'єром мусулманин. У минулому тижні вибрали там нового президента Рене Моавада. В три дні пізніше могутня бомба розірвала авто, яким їхав новообраний президент, при чому згинув він і чотири його прибічники та кільканадцять довкільних осіб. Ніхто не признається до того атентату. Іран і ПВО відпекалися причетности.

Ливан — це країна далеко на близькому Сході, на східньому узбережжі Середземного моря. Подібне, хоч не в такому страхітливому вигляді, сталося у столиці Сальвадору, Сан Сальвадорі. Від років триває там громадянська війна: партизанами є комуністичні банди, зорганізовані й узброєні військовиками Куби й Нікараґуа, які отримують зброю й амуніцію від „миролюбного" Міхаїла Ґорбачова. В минулому тижні одна частина партизанів вдерлася до названої вище столиці Сальвадору й наскочила на готель, в якому мешкали також американські військові дорадники, що їх Пентаґон вислав туди на просьбу тамошнього уряду. Американські вояки забарикадувались і ніхто не потерпів ніякої шкоди, бо державне військо оточило широким колесом отой загін партизанів. За ціну звільнення всіх мешканців готелю — командування державного війська дозволило гуртові узброєних комуністів втекти геть поза місто.

Цей епізод в Сальвадорі виявив, що в той час, коли у світі гине комунізм, в Америці все ще є ліві елементи чи просто таки збаламучені комуністи, які співчувають комуністичним партизанам в Центральній Америці. Під час перебування президента Буша в Чикаґо кричали до нього імпровізовані оборонці партизанів з Сальвадору. Президент рішуче відповів, що „так", він помагатиме тамошньому демократичному урядові.

Нема спокою у світі, нема порядку, бо нема міжнародного апарату, який дбав би про мир і спокій. Організація Об'єднаних Націй виявилася нездатною. Єдина Америка є порядкуючою силою, але ліберальні „пісніки" цього не хочуть.

Михайло Кучер

КООПЕРАТИВИ В СОВЄТСЬКОМУ СОЮЗІ

Уже тепер можна сказати, що кооперативи в СССР стали дійсністю... але. І оте „але" дуже велике. Справді вже біля трьох мільйонів осіб перейшло з державних підприємств та організацій в кооперативний сектор. Переходять з „державного сектора" в кооперативний сектор найбільш кваліфіковані люди вчені, інженери. Таку масову втечу можна пояснити не тільки різницею у заробітній платні, але й в бажанні проявити себе, свої здібності, щось справді зробити для родини і громади.

Різниця в заробітку очевидно також грає ролю. Якщо робітник на заводі заробляє 250-300 карбованців, то в кооперативах звичайно 700-800 карбованців.

Один науковий робітник в Москві скаржився: на науковій праці заробляю на сигарети і молоко дітям, їх у нього двоє, а в суботи і неділі на роботі „наліво" 400-500 карбованців. Ця робота „наліво" полягає на направі вхідних дверей, які як правило в нових домах погано зачиняються, або замки не працюють, або двері й вікна „спачені", себто вогке дерево, висохши, позгиналось.

Щоб відчинити кооперативу потрібно 40,000—60,000 карбованців, але це ще далеко не все. Відкрити кооператив ніби можна, а вночі помешкання розібють і товар вкрадуть. Тому кооперативи наймають „мязистих" молодих людей із залізними дрючками для охорони помешкань. Це звичайно „афганці", здемобілізовані вояки. Їх звичайно також наймають як платних вбивників. Вони спокійно вбивають людину за звичайно 700 карбованців.

Офіційно кооперативи бояться багато заробляти. „Програміла" в СССР справа одного кооператора, який в рік заробив біля 130 млн. карбованців. З того 3 млн. призначено директорові, а решта була заблькована (себто затримана) ощадностевим банком СССР. Отож страх має основу.

Появилось, правда, законодавство про кооперативи, але рівнобіжно появилось багато додаткових обмежуючих інструкцій, які зменшили сфери діяльности кооператив, право на посередні послуги, обмеження отримання своєї частини (долі) при виході з кооперативи.

Візьмімо таки недавній приклад з життя — не вигаданий — існує добре розвинена кооператива з правом зовнішньо-економічної діяльности. Оборот тої кооперативи-10 міл. карбованців, а прибуток 1 міл. карб. Основоположники — п'ятеро і кожний вплатив по 2,000 карб. І ось один з основоположників хоче вийти з кооперативи. Логічно він має отримати не тільки первісні 2,000 карб., а значно більше. Але ні, навіть свої первісні 2,000 він отримати не може.

Широко розреклямоване право зовнішньо економічної діяльности для кооператив-практично справа нелегка і не проста. Відчинити валютний рахунок у зовнішньо-економічному банку СССР дуже непросто. Нині у Москві готується антитрестівське законодавство для організацій і кооператив, які мають право зовнішньо економічної діяльности. Так біля 100 кооператив попадуть у той офіційний список, але бажаючих значно більше.

Совєтські економісти кажуть, що тільки для тих кооператив зовнішньоекономічна діяльність буде загарантована державою. Виникає оправдане питання — чому такі привілеї тільки декому.

Справа в тому, що влада вже опанувала, або пробує опанувати частину провідних кооператив, що засновані дійсно приватною ініціятивою, але трансформовані в якийсь гибрід державного підприємства з ресурсами кооперативного зразку. Ефективність таких кооператив падає і з них починають втікати люди. Західній капітал з великим і неоправданим ентузіязмом помагає розвиткові приватного капіталу в СССР. Ентузіязм викликаний незнанням справжнього стану в СССР.

Уряд неофіційно обмежив заробітну платню в кооперативах. Це 700 карб. в місяці. Покищо більшість кооператив того обмеження не притримуються.

Восени ц. р. на сесії Верховної Ради, яка дискутувала над бюджетом і проєктом кооперативного законодавства виявились ненормально глибокі емоції, але й неумотивована ворожість до справи кооперації. Немало депутатів висловлювали бажання своїх громадян-голосуючих не дати кооперативам законної підстави економічного розвитку і піддати їх такій же контролі, як і державні підприємства.

Один з послів висловив крайньо критичну думку — в мене переконання, що в перебудову повірили тільки на Заході. Чому так? Бо там люди не знають справжнього стану в СССР. А як тоді з українською діяспорою?

Населення СССР все більше незадоволене. Вже кілька років провадиться перебудова, а люди не отримали поліпшення життя. До того тепер „ворогами народу" проголосили кооператорів. Анекдота? Ні — запис з дебатів.

Справа в іншому. Кооператори — вільні люди, а це не подобається багатьом. Чому „він" має жити краще як я?

На сесії несподівано була поставлена пропозиція з 1-го жовтня закрити частину кооператив. Тому теперішнє становище і будуччина кооператив у СССР невідома. Вже діє постанова Ради Міністрів СССР про обмеження діяльности ряду кооперативів. Існує обмеження державних банків, рішення окремих національних республік, податки все побільшуються. Люди кладуть гроші в кишені, вкладені в кооперативи, тратять віру в розвиток кооператив. Дістати помешкання для кооперативи нелегко і коштує величезного хабаря. А навіть вже отримане помешкання влада може наказати негайно звільнити. Що тоді?

Є ще ряд інших обмежень, які зрозумілі тільки економістам і кооператорам, але які поважно зменшують запал до приватної ініціятиви.

Микола Бараболяк

СЛАВА ТОБІ — КНЯЖИЙ ЛЬВОВЕ!

Ти нині серце України! Від тебе променює. Від тебе розходяться живчики крови, що привертають життя духові цілої України. Ти даєш трансфузію крови древньому Києву. Лук'яненко, Чорновіл, Драч, Яворівський і інші находять наснагу вести народ, бо в тому підтримують маси на вулицях Львова.

У чому джерело твоєї сили, Львове? Там пам'ятають ранок, коли Білас і Данилишин віддавали своє життя. Там залишило нестерті сліди ОУН. Але ще більше дала тобі, Львове, рідна Католицька Церква, Греко-Католицька Церква, як вона тоді звалась. Вона, ця Церква, унапрямлювала твою духовість до Заходу, відвертаючи тебе зовсім від Сходу, московського Сходу, бо іншого Сходу немає. А Схід затруїв Україну духово, спаралізував її.

Тебе Львове величали П'ємонтом України, нині ти доказав, що ти ним є насправді. Нині йде „ex occidente Lux" зі Заходу. З українського галицького Заходу променює нині світло на цілу Україну і будить її з гнітючого отупіння і довголітнього сну. Роля Церкви в пробудженні народів неоціненна. На жаль східня Україна задовго терпіла в ярмі чужої, Російської Церкви. Коріння ж цієї ворожої нашому народові Церкви надто глибокі в Україні, щоб не треба надлюдського зусилля, щоб Україна мала силу привернути до життя свою власну, Українську Автокефальну Церкву. Католицька Церква в Галичині в переможному поході до волі. Не допомогти б їй теж Православній Церкві? Таке виглядає здійснюється. У малій, старовинній церкві на горішньому Личакові Львова, в церкві свв. Петра і Павла, проголошено віднову Української Автокефальної Православної Церкви.

Та після першої позитивної реакції на вістку про віднову православної автокефалії на терені Львова прийшли сумніви і питання, на які не найду відповіді: чому віднову українського православ'я не проголошено в катедрі в Луцьку чи Рівному, де існувала не так давно ця Церква, де засідали на владичих престолах владики Полікарп, Мстислав? Чому не в якійсь церковці Києва чи Житомира? Чому житомирський владика Іван Богатирчук у своєму „Зверненні до українського народу" навіть не натякає на те, що хоч одна парафія пішла за ним, коли він проголосив автокефалію? Чому початок руху за визволення Української Православної Церкви з-під Москви вийшов із маленької церковці свв. Петра і Павла в горішній частині львівського Личакова? Я в тому особливо зацікавлений, бо ця маленька церковця — це моя парафіяльна церква. Знаю її довкілля, мешкав колись при вулиці Генінґа (нині Харківській), лиш один бльок від цієї церковці. Там заходила до смерти моя мати.

Звідки у католиків цього горішнього Личакова нагло такий зворот до православ'я, коли знаю як завзято виступали вони проти накиненого їм православ'я? Але найбільш прикре оце питання: чому цей рух за віднову православ'я виринає саме в Галичині в пору, коли Католицька Церква має шанси на леґалізацію? Не годилось би, коли цей рух має заіснувати на теренах колись виключно Католицької Церкви, зачекати доки не буде наладнане питання існування цієї Церкви, щоб не бороздити? Не кидається тим католикам колоди під ноги?

Не тільки я маю такі й інші сумніви та застереження стосовно руху за відновлення українського православ'я на католицькому терені Галичини. Львівське відділення Народного Руху України за Перебудову й інші неформальні організації Львова виступили були формальним зверненням проти переводження колись католицьких церков на автокефальне православ'я, не зважаючи на це, що церковні чинники на поселеннях розтягнули над тими заходами свій омофор. Виявилось, одначе ще і те, що цей рух за „автокефалією" має так сказати два струмені: КҐБ зорієнтувавшись, що католицизм може таки бути леґалізованим, найшло духовних і мирян, які виступають за віднову Автокефальної Православної Церкви совєтської влади, але все ж під контролею совєтської влади, а не цієї під омофором владики Мстислава. Ця група повела виразну акцію переміновувати існуючі церкви на церкви УПАЦеркви, але не цієї, віднову якої започатковано в церковці свв. Петра і Павла у Львові. Їм обіцюють передати катедру св. Юра у Львові. На існування цих двох течій вказує „Повідомлення" Пресової служби УГСпілки підписане Вячеславом Чорноволом, де він каже, що „стало відомо про наміри партійної верхівки і деяких священослужителів РПЦ створити покірну владу, буцімто Автономну, Українську Православну Церкву".

Католики на поселеннях не знають „хто є хто", які наміри у кого. Їм ясно, що заходи відновляти православ'я на землях, де народ тільки натерпівся за католицизм, поніс такі важкі жертви крови, і нині є перед вирішальним моментом, де доля його Церкви може вирішитись, є радше актом нельояльности до братів-католиків, коли не чим ще прикрішим. В тому сенсі висказався про те явище останніми часами теж Первоієрарх УКЦеркви Кардинал Любачівський, звернення якого в цій справі проголошено нещодавно.

Ти княже Львове дав багато і в минулому, і нині даєш, для віднови духа і наснаги українського народу бути собою і жити своїм незалежним життям. Твій дух готов допомогти і пев-

(Закінчення на стор. 3)

ЗДОРОВ'Я — ВСЬОМУ ГОЛОВА

Д-р мед. Роман Осінчук

Про відкриття з генетики американських нобелістів

У жовтні ц.р., як щороку, норвезький Інститут — Каролінска в Осльо наділив кількох учених, дослідників біохемії і медицини нагородами Нобеля за їх великого значення медично-наукові осяги в ділянці кансерології, себто в ділянці дослідів над злосливими новотворами чи пістряками, або як їх популярно називають раками.

Пістряк ще й досьогодні — нерозв'язана проблема. Очевидно вже довгі роки лікарі-дослідники звертали увагу на різні причини розвитку рака, проте на значіння генетики у розвитку пістряка у людини дослідники почали звертати увагу допера в останніх двох-трьох десятках років, спостерігаючи не раз частішу появу деяких родів пістряка в членів різних ґенерацій цієї самої родини. А що ж це є ґенетика, дехто може спитати? Коротко можна пояснити значення слова ґенетика в той спосіб. Як відомо все, що діється у світі, діється за законами матері-природи. Тим законам Божої природи підлягають теж живі створіння, а в тому й люди. Кожне живе єство розмножуючись, передає дорогою своїх розродчих клітин у спадку на своїх потомків прикмети батьків. Оцей кодекс законів, що передаються для потомків, міститься у дрібних-дрібнесеньких волокнистих творах званих хромозомами, які містяться у ядрі клітин. Кожне створіння має певну характеристичну кількість хромозомів. Людина має їх 48. Оці хромозоми, немов шнури насилених дрібнесеньких коралів, що називаються генами, а ці гени саме й передають всілякі добрі й злі прикмети здоров'я чи й хвороби.

Бо чи ж не спостерігаємо не раз у дітей подібності на лиці до котрогось родича, батька чи матері. Часто бачимо подібності в кольорі очей, голосу, звичок, ходу й інше. Притому іноді спостерігаємо, як твердять учені, й схильності до розвитку різних хвороб, що виступають в родині. На цю ділянку вчені звертали увагу не раз, але щойно в останніх десятках років почали цю проблему вивчати.

І саме в цій ділянці медицини заслужили собі нагороду Нобеля два американські вчені, лікарі-мікробіологи, д-ри: Михайло Бішоп, 53, та Гаролд Вармус, 49, оба з Каліфорнійського університету в Сан Франсіско. Їхні досліди досить високо оцінює інший американський нобеліст із 1975 року, професор у відомому Масачусетському Інституті Технології д-р Давид Балтимор. Оба згадані вгорі вчені отримали в додатку до Нобелівської грамоти ще й грошову премію в сумі 455,400 долярів. Свої досліди вони почали, виходячи вже з прийнятої гіпотези, що серед людських генів є також „онкоген", себто ген, що викликує у певному часі рака. Це правдоподібно здоровий чи нормальний ген у наслідок якихсь причин переходить мутацію і стає онкогеном, себто спричинником розвитку рака.

До такої мутації може привести й вірус, який може загніздитися у гені та довгий час не виявляти якоїсь дії. Про такі явища неактивної дії віруса медицина вже має свої спостереження. Саме згаданим дослідникам вдалося викрити не один а біля 50 протоонкогенів, які мають фізіологічно нормальне завдання кермувати нормальним поділом чи розмножуванням клітин, але мають деяку схильність до мутації і в такому стані стають кансерогенними, себто чинниками, що вже не контролюють нормального чи фізіологічного поділу клітин та стають патологічним чинником. Таку мутаційну дію викликують в генах курення, радіяція та деякі хемічні речовини. В цей спосіб оба згадані дослідники вияснили ролю ушкоджених генів у розвитку злосливих новотворів та устійнили спільний шлях, на якому можуть розвиватись раки.

Інші два американські дослідники — це хеміки: Сидней Алтман з Єйльського університету і Томас Сеч з Кольорадського університету — це нобелісти за заслуги у хемії і біохемії. Працюючи також над генетичними проблемами, вони внесли також деякі цікаві новини нормальної функції генетичних речовин таких як нуклеїнові кислоти, DNA і RNA. Досі наука твердила, що ці речовини були магазином чи резервуаром генетичних інформацій чи інструкцій у нормальній праці окремих клітин тіла, але окремі протеїнові речовини звані ензимами, виконували ту всю роботу. Досліди згаданих цих двох нобелістів просто перевернули усі дотеперішні твердження науки, бо їхні досліди доказали, що саме генетична речовина RNA може діяти без посередництва ензиму та бути побудником нормального поділу клітин, і їх фізіологічного процесу й таким чином забезпечити життя. Отже ця складна функція чи дія протеїнових ензимів просто відпадає й таким чином спрощує цілу проблему. Виглядає, що сама генетична речовина RNA є рівночасно й спадковим інформатором та могутнім каталізатором життя. Обидва вчені в грудні крім грамот нагороди Нобеля отримують ще 477,000 дол.

Звичайний читач є мало обізнайомлений із спадковими проблемами живого світу, а зокрема людини й згадані проблеми не так легко у короткій статті пояснити. А проте вони незвичайно цікаві й важні для життя і здоров'я людства і про вчених, які в тій ділянці працюють довгими роками, варта згадати при таких нагодах як наділення нагороди Нобеля, бо праці тих вчених мають велике значення для поступу медицини й для здоров'я людини. Генетика — це ще наука у постійному розвитку й не є вона ще цілком зрозуміла для читача, але, мабуть, вона саме в недалекій майбутності принесе багато нового в медичній науці.

Ганна Черінь

ДОКУМЕНТАЛЬНІ СПОГАДИ

I.

Перед нами нова книжка Володимира Барагури „Як я став журналістом". Наголовок простий, безпретенсійний, але завузький для цієї, врешті не такої великої обсягом книжки. Дуже цікаво дізнатися, як автор став журналістом і то добрим журналістом, але ці спогади, що обіймають порівняно вузьку стяжку життя (1928-34 рр.) насичені фактами, характеристики, описом українських установ, освітніх закладів, клюбів і громадського життя. Автор трактує себе як частину загального студентського руху тих часів, без прикрашування й вивищування.

Володимир Барагура знаний на еміґрації як пильний і невтомний працівник у багатьох ділянках суспільного життя: педагог, автор, журналіст, редактор і письменник. У цій останній галузі В. Барагура посилив свою працю в останні роки і частинами опубліковує дари своєї багатої пам'яті.

Книжку влучно прикрашає обкладинка Івана Бриковича: тут і перо (гусяче!), в руці, що виглядає з манжета білої сорочки і випрасованого жакета, і качечка (журналістична?), і чортик друкарський, що показав свої ріжки вже у передмові: сказано, що В. Барагура редактор „Веселки" від 1934 року. „Веселка" ж бо почала виходити в 1954 році. Редаґування „Веселки" це, мабуть, найважливіший обов'язок В. Барагури, бож то для наших дітей, для нашого майбутнього. Може колись буде належно оцінена ця одчайдушна, постійно загрожена матеріяльно й морально і таки невдячна праця!

Але не менш варті заслуги авторові статті, характерні власними, ніякому не підлеглими поглядами, його книжки й белетристичні твори. Отже, це книжка і про народження журналіста. Є люди, що, працюючи в різних фахових ділянках, додатково ще й пишуть статті. На старість багато з них стають тільки журналістами. Володимир Барагура ще з юних літ вирішив стати журналістом, поза всякі перешкоди до того прямував і свого досягнув. Його дбайливий батько знав, що таким фахом багато не заробиш, і спрямовував сина на ветеринарні студії. Володимир послухався батька, написав вступну працю „Чому я вибрав ветеринарію", але мабуть не переконав академічну комісію і не потрапив до цієї школи. Зате, на втіху свою, потрапив, куди хотів: на гуманітарний факультет Львівського університету.

Молодий студент поринув у вир цікавого, бурхливого академічного життя, не занедбуючи науки — а в ті часи, коли професорами лінґвістики були переважно поляки, вчитися треба було дуже сильно. Автор досить влучно й докладно описує своїх професорів — Яна Янова, що першим відчув саме журналістичний хист Барагури, Вітольда Ташинського, Юліюша Кляйнера, а також славного українця Іларіона Свєнціцького, що пізніше переукраїнився на Святицького, (але, на жаль, у світовій бібліографії залишився Свєнціцьким). Характеристика професорів, у тому числі й поляків, досить об'єктивна: вчені ставилися до українців, спеціяльно до здібних студентів, досить льояльно. Автор зазначає, що польські історіографи того часу правильно розглядали проблему відносин Росії й України, але у відношеннях України і Польщі займали неправдиве становище, вважаючи, наприклад, Хмельниччину „хлопським бунтом", а не боротьбою за самостійність України.

Добре віддзеркалено в цьому творі побутове і громадське життя студентів. Вони ділились на чотири основні групи: 1. „золота молодь" або „паничики", 2. приїжджі з передмість, 3. „залізні академіки" або вічні студенти, що довгими роками „висіли" в університеті, часом отримуючи дипломи, і 4. бідаки, що понад силу штурмували науку. „Про одного такого студента казали, що спить у псячій буді, бо не мав чим заплатити кватири", — свідчить автор. Загалом, більшість студентів училася серйозно, працювати на себе. Самі собі готували їжу. Автор змусив і мене згадати горезвісного, досить вогнене безпечного примуса, на якому з муками студенти куховарили: „Недбальство могло спричинити вибух і розрив, від яких траплялися каліцтва, зокрема, попечення рук, обличчя, а то й пожежа". Був у Львові й славний Академічний Дім, де видавалась поживна дешева їжа. Студенти просили добавки „Б. Б.!" („Більше бульби!")

Студенти мусіли чисто вдягатися. „Деякі професори просили опускати (sic!), залю, коли студент приходив занедбаний. А як ходять на лекції студенти американці?! І як не давно, студенти філології мусили додатково прослухати медичні виклади! Це все — „примусова" праця. А на додаток — праця громадська, українська. Студенти упорядковували Національний Музей, на вакаціях ішли на розкопки княжого Галича з археологом проф. Я. Пастернаком; виїжджали на села з доповідями і діяпозитивами, влаштовували вистави, читальні „Просвіти"; виходили на маніфестації до Личаківського й Стрийського кладовища... І це не було легше, ніж тепер під совєтами, бо польська поліція скакала на студентів на конях, із шаблями.

Закінчення буде.

Які різні життєві шляхи, але одна мета...

У п'ятницю, 20-го жовтня ц.р., наша громада гостила в себе депутата Верховної Ради письменника Володимира Яворівського та поета і композитора Миколу Горбаля. Вони виступали разом, але головним гостем тоді був В. Яворівський. Тим разом головним доповідачем був Микола Горбаль, якого запросили Організація Оборони Лемківщини та Товариство Українських Інженерів Америки, Відділ Ню Джерзі. М. Горбаль розповів коротко про себе, про своє життя та арешт в 1970 році і про перебування в совєтських концентраційних таборах.

18 років найкращого часу життя довелося відбувати в тих таборах. Можна б „каятися" і він міг дістати амнестію, але М. Горбаль того не зробив. І якщо б не „перестройка", то він був би в таборі аж до 1995 року. Горбаль — один з великих активістів Української Гельсінкської Спілки, він теж один з організаторів НР УП.

„І хоч ми в Русі в багатьох речах різнимося, не погоджуємося, але в основнім шуканні доброго завтра для України, ми йдемо разом, ми працюємо спільно". І ще одна маркантна справа. Горбаль українець-лемко з походження. Значить є щось з тих українців, що їх лучить, в'яже в одну громаду, одну національну спільноту. І те „щось" не знає ані місця народження, не звертає уваги на релігійні прив'язання, робить усіх нас одними.

На доповіді Горбаля було біля 400 осіб і всі живо слідкували за тим, про що він говорив, питалися і діставали точні, переконливі вияснення. Тяжко було не мати твердого переконання, що той „лемко з-під Горлиць" пережив тяжкі дні свого життя, але не заломився, не подався і дальше готовий боротися за Україну, самостійну.

В. Яворівський та М. Горбаль показали нам тут на поселенні, що українці можуть єднатися, можуть спільно працювати, помимо тих чи інших різниць. Живі свідки нинішньої України, свідки, що наповняють наші серця вірою в українську людину. Ніщо нас не ділить, а так багато спільного в'яже.

Треба відмітити, що наші лемки щиро і щедро вітали свого земляка-українця і не можна про це згадувати без окремого зворушення.

ІЯХ

Слава тобі...

(Закінчення зі стор. 2)

но допоможе визволитись із пут російського православ'я і російсько-монгольського Сходу нашим братам над Дніпром. Прикро тільки, що серед нашого народу є чинники, які не второпають, що католицизм — це велике досягнення українського народу у цілому, і сприяють поширюванню Сходу на наших культурно і духово західніх землях!

БОГДАН СОЛУК — ВИДАТНИЙ ФІЛЬМОВИЙ ПРОДУЦЕНТ

Довгі роки нашу історію нам писали чужинці-окупанти. Писали її так, як було їм вигідно й потрібно, ігноруючи правду, на ніщо не покликаючись. І на цьому, колись, а тепер зокрема терпить наша українська правдива історія, писана вже нами. Терпить тому, що світ, ворожий нам, не трактує її належно, а часто її заперечує, бо набрався „правди" з історії нам не прихильної, або просто перекрученої на користь тих, що „Україну нашу розпинали!".

Пригадаймо тільки минулий рік, у зв'язку з нашим 1000-літтям Християнства в Україні. Скільки було перекручувань, неправди, або в кращому випадку незнання. Не багато допомагали наші вияснювання, спростування, наша дія і зовнішні вияви-маніфестації. Україна для них: Южна Росія, Володимир і Ольга — це російські князі, Київ де князь Володимир офіційно прийняв християнство, це також російське місто!...

Щоби виправити ці великі і важливі для нас справи, а зокрема науковим, культурним і політичним чинникам на верхах і на низах, друкованим словом і зоровим фільмовим способом необхідно доказувати на джерельних матеріялах правдиву історію нашого народу. У наших модерних часах комунікації та великого розвитку фільмових засобів все, що діється навколо нас варто записувати на фільмових плівках. Бо сьогодні побіч преси, наукових книг, радіо, передову ролю відіграють фільми і телевізія. Модерний світ хоч цінить пресу і книжку, є „лінивий" їх читати, натомість фільм-телевізія за короткий час, без великої напруги може оглянути. Вага українських, хай тільки короткометражних документальних фільмів є дуже велика, тому що у обставинах технічного і вільного світу ми можемо їх легко зробити. Бо там у підневільній Україні фільми українською мовою. Письменники, актори, працівники фільмових студій, які приїжджають тепер тепер з України стверджують, що ця так важлива у наших часах ділянка в Україні знаходиться в жалюгідному стані, а офіційна студія ім. Довженка, майже повністю зрусифікована. Крім того брак там всіх технічних засобів, вони дуже радіють, одержавши навіть середньої вартости фотографічний апарат. Що ж тоді говорити про модерні фільмові апарати та потрібні до цього частини.

Беручи до уваги такий стан в Україні і її національного пробудження, мусимо в цій ділянці допомагати технічно і матеріяльно. Бо не підхопити всієї краси пробудженої України і не зафіксувати у фільмі було б непростимим гріхом перед історією.

Така ситуація є в Україні. А як виглядають ці справи в нас на поселеннях? І тут я повертаюся до заголовку моєї статті-розвідки. Перебуваючи в Лос Анджелес з доповіддю на Академії 1-го листопада, я зустрів свого доброго знайомого і знаного колись в Торонто, а перед тим в Німеччині в таборах українських скитальців, невтомного в ділянці українського фільму на еміграції продуцента Богдана Солука. Відвідавши його студію в Голівудській дільниці, три години насолоджувався фільмами його продукції, що були зроблені вже в перших роках, „блага" українських скитальців 1948 року. Те, що було взяте тоді на фільмову стрічку ніколи вже не буде забуте, а це ж частина історії великого „ісходу" української людини.

Щоб в тих скитальських обставинах, а опісля в перших роках в Канаді, треба було бути великим ентузіястом, щоб приступити до накручування документальних короткометражних фільмів. Б. Солук був першим, що подумав над тим. „Бандура Хор" — це його перший український фільм на еміграції, знятий в Баварії в 1948 році дуже молодою Кіно-фірмою „Солук-Фільм", та був показаний у багатьох таборах українських скитальців в Німеччині, опісля в Канаді і Америці. Диригентом капелі був тоді маестро В. Божик, що живе тепер також в Лос Анджелес і далі керує місцевим хором, а мистецьким керівником був Григорій Китастий. Фільм одержав признання і позитивну оцінку визначних критиків і преси. Б. Солук підходив до громадських обов'язків дуже патріотично, весь чистий дохід призначив на Фонд допомоги скитальцям.

Мабуть, цей перший і вдалий почин ще більше заохотив Б. Солука до другого, третього і багато інших, які коротко хочу згадати. Другим був фільм „Українські ДП в Німеччині". Оглядаючи цей фільм, тяжко було повірити, що і я колись там жив, працював і надіявся... Колись думав, що варто написати книжку з цих часів і була б вона цікавою і великою, а фільм представив в кільканадцяти хвилинах цілий хід життя тих ДП і то так яскраво, доцільно і зворушливо, що глядач на короткий час забувається. Здається, що це і він десь там в тому кадрі таборових жителів. Він дивиться і пригадує, як безпритульні українці вчаться по школах, по фахових робітнях, як пишуть наукові твори, готуються до іспитів, проявляють свої різноманітні мистецькі здібності.

Дальшими фільмами були „Чар Танку" з участю мистецько-балетних сил: Роми Прийми і Оленки Ґордан-Заклинської з хореографічною студією „Аполлон" проф. Заварихіної, „Визвольна боротьба України 1918-1921 рр." складений за матеріялами Українського Історичного Інституту в Торонто, у якому генерал Михайло Садовський подає у формі оповідання про найвидатніші події визвольної епопеї. Фільм „Львівські катакомби" під режисурою Л. Орлигори, тематично пов'язаний з українським підпіллям. Цілість фільму залишає у глядача сильне враження і хвилювання, закінчується могутнім співом національного гимну, на тлі великого тризуба і символами української державности й волі: Володимиром Великим, королем Данилом, Шевченком, Петлюрою, Коновальцем, Чупринкою і національним прапором. В Канаді фільм „Бандуристи в Европі" був поширений і зредагований ред. Гончаренком з голосом проф. Зенона Сагана.

Поруч цих більших праць Б. Солук накрутив цілий ряд документальних фільмів таких як „Українські Піонери", „Львів говорить", „Дафин Фестиваль", „Перший Світовий Конгрес Вільних Українців", й інші. Роз'їжджаючи із своїми фільмами по Америці й Канаді Б. Солук рівночасно фільмував по різних українських осередках діяльність та осяги наших громад. Із зібраних фільмових кадрів він створив документальний фільм „Українці в Південній Америці". Фільм це й надзвичайно цікавий й вартісний дає перегляд із життя та творчости української еміграції в 1950-60 роках на терені Америки й Канади. У фільмі показані українські центральні установи, книгарні в Ню Йорку, УНС з

Богдан Солук

видавництвом „Свобода" в Джерзі Сіті. У Філядельгії показано велику маніфестацію СУМА і Пласту, та гори Пенсильванії де поселились наші люди, піонери-вуглекопи. Показано громади в Сиракюзах і Баффало, а також Торонто, де є могутній український центр, установи, церкви. В Оттаві, столиці Канади показано наших сенаторів, послів. Монтреаль з його великими надбаннями та західні степові простори Канади. Едмонтон, де переселились наші хлібороби-піонери, показано їхні організаційні досягнення та великий вклад у розбудову Канади. Український Вінніпег — столицю українців, показано багато установ, організацій, видавництв, церков, Конґрес КУК де виступають президент УНР в екзилі М. Лівицький та Митрополит Мстислав. Потім камера переноситься до Чикаго і Дітройту, де показано наші церкви, школи, установи та славну капелю бандуристів під проводом Г. Китастого, а також західнє побережжя Америки Лос Анджелес, Голливуд та здобутки тутешньої української громади, церкви, пластовий табір, баль дебютанток, квартет полтавчанок, танки, тощо. На закінчення показано Перший Конгрес Вільних Українців в Ню Йорку. Картини з цього Конгресу надзвичайно зворушлив. та могутні. Фільм цей повинні побачити всі наші громадяни та зберегти його як вартісний документ для наступних поколінь, як свідоцтво нашої активности на американському континенті.

Б. Солук був цілий час активним в українському громадському житті, в Лос Анджелес проводив одногодинну телевізійну програму на стації САЙЧ - СНТВ „Український Голос". Був членом Асоціяції Телевізійних Фільмів і інженерів. Власником підприємства продажі телевізійних камер і різного роду фотографічного приладдя „СОЛ-ЛКС" в Голивуді. За успішну працю у фільмовій індустрії одержав ряд нагород і признань. В останньому часі був доповнений фільм „Україна в Північній Америці" новими кадрами з років 1985-1988 років і відзначення Тисячоліття Хрищення України, які відбувалися в Америці. Фільм починається дуже гарними картинами з історії наших княжих часів, часів хрищення україни. Кадри зроблені зі святкувань в Сакраменто, столиці Каліфорнії, в Лос Анджелес, Вашінґтоні, Чикаго, і інших містах Америки, які були прикрашені виступами хорів, оркестр, походів, торжественних відправ, виступів Ієрархів української католицької і православної Церков, виступи Капелі Бандуристів. З фільму зроблено відео, яке показується тепер у багатьох містах Канади і Америки. Всі фільми Б. Солука надхненні патріотизмом і любов'ю до України. Б. Солук вніс багато цінного матеріялу до аналів українського культурного життя. Він ще повний енергії і плянів. Великий вклад Б. Солука в українську фільмову продукцію, заслуговує на признання і подяку української спільноти.

Василь Дідюк

„175-ліття народин поета Тараса Шевченка

В неділю, 15-го жовтня ц.р., Перший Відділ СУА в Ню Йорку у власній домівці ширшими сходинами для членів і громадянства відзначив 175-ті роковини народин поета Тараса Шевченка. Заля була гарно прикрашена до святкувань. На головній стіні виднів портрет поета а у підніжжі — квіти і вазони. Серед гостей вітали гостю з України сестру членки М. Качунь.

Свято відкрила голова відділу М. Маґун. У вступному слові з'ясувала шлях життя поета, безмежну любов до гнобленого народу, а словом закликав до національного відродження, „хто ми і чиї ми діти". Відтак Л. Дармограй прочитала уривок із книжки Наталі Лівицької-Холодної „Шлях Велетня", розділ, Останні Дні Поета. Із ніжною інтерпретацією виконала свою точку.

Відтак слідував реферат І. Мачай „Образ жінки — матері в творчості Т. Шевченка". Поет змальовує постать жінки — кріпачки, її невідрадну, тяжку, безвихідну долю, але і остерігає „любітеся чорноброві та не з москалями, москалі лихі люди творять лихо з вами". Ідеальну любов висвітлює в балядах як Тополя, Причинна. Реферат пронизаний цитатами, що насвітлювали терпке тяжке безвихідне положення української матері, він був прийнятий з великою увагою слухачів. П. С. Гуменюк прочитала балляду Тополя. Лариса Маґун-Гурин професійна співачка спорано проспівала три пісні до слів Т. Шевченка „Плавай, плавай лебедонько" муз. К. Стеценка, „Хустина" муз. М. Лисенка, „Садок вишневий коло хати" муз. М. Лисенка. Фортепіяновий супровід Реней Ландсман. Милозвучний голос співачки полонив і захопив усіх.

На закінчення Н. Мітрінґа прочитала реферат: „Сила Шевченкового Слова: наші дії-реакція". Він був центральною точкою святкувань. Реферат був добре переданий та оригінальний змістом. Прелеґентка ствердила щирий всеобіймаючий патріотизм поета, який безкомпромісово боровся за права гнобленого народу. Шевченко словом малював велич минувшини, історію подвигів, слави в такому багатцтві брав геройських чинів, що й ті, що не бачили України захоплені її величчю. Шевченко — національний пророк, геній, титан слова, духовний батько багатьох поколінь. Ми повинні поширювати, поглиблювати, закріплювати і продовжувати боротьбу за визволення нашої поневоленої Батьківщини. Реферат доповнив і сполучив всі попередні в одну цілість. Відспіванням „Заповіту" закінчено програму. Голова попросила до перекуски. Настрій на залі був святковий і піднесений. Нав'язувалася щира розмова при перекусці. Варто висловити найсердечнішу подяку Ларисі Маґун-Гурин, яка гонорар за сольоспів пожертвувала на суспільну опіку у Відділі. Щира подяка гостям членам 82-го Відділу СУА та виконавцям, організаторам імпрези та референткам господарчої референтури за приготування перекуски.

Наталія Мітрінґа

Відзначення В. Яніва на XVI Конґресі Українців Канади

XVI Конгрес Українців Канади 6-9-го жовтня ц.р. закінчився урочистим „обідом подяки" за успішно переведені наради, із заприсяженням новообраного проводу та врученням Шевченківських медалів для най більш заслужених членів складових частин та відданих приятелів.

Канадська Фундація Українських Студій використала цю нагоду для передання спеціяльної нагороди для проф. д-ра Володимира Яніва за „вклад в українознавство як довголітнього ректора Українського Вільного Університету" (1968-86), що складалася з почесної грамоти та винагороди у сумі 5,000 дол. Як перший отримав це високе відзначення 1982 року голова НТШ у Европі і редактор енциклопедії проф. д-р Володимир Кубійович, а згодом проф. д-р Юрій Шевельов, президент УВАН, проф. д-р Омелян Пріцак, директор УНІГУ у ЗСА і проф. д-р Манолі Лупул, директор КІУС у Канаді. Признаючи цю нагороду В. Яніву Дирекція Фундації бажала підкреслити важливу ролю УВУ в науковому житті української діяспори.

Нагороду вручив президент фундації д-р Лев Мелоський, а шанувальне слово сказав колишній президент СКВУ Петро Саварин, накресливши науковий і громадський профіль відзначеного.

Випадково склалося так, що нагорода припала в ювілейному році — 40-ліття з дня габілітації і повного заанґажування В. Яніва в УВУ, в тому числі 28 літ в керівних органах УВУ — в Сенаті (крім посту ректора на становищах проректора, продекана філософічного факультету та директора Делеґатури УВУ у Франції) Цей збіг обставин зокрема зворушив відзначеного, як це він виразно зазначив у своєму слові подяки, тимбільше що відзначення отримав він у Вінніпезі, що його почесним громадянином він є від золотого ювілею УВУ.

Провід УВУ перейняв В. Янів в кризовий час політичної зміни в Німеччині, тобто зближення до СССР. Як відомо, УВУ постав 1921 року після Першої світової війни — в екзилі для розвитку вільної української науки поза впливами панівних в Україні режимів, і на цих позиціях залишався він постійно, чому очевидно енергійно протидіяли ці режими, як це було в тридцятих роках у Празі, як це й сталося після майже сорока років у Німеччині. УВУ стояв перед загрозою ліквідації. Багато завдячував УВУ у тому часі Патріярхові Йосифові, який в часі своєї канонічної візитації в Німеччині (1969 року)) енергійно висловився за утриманням УВУ; він теж допоміг створити підвалини під дальшу розбудову УВУ, фундуючи власний репрезентативний дім з відповідними приміщеннями для викладів, бібліотеки, інститутів, скріпленої адміністрації, що дало змогу зреформувати та поширити авдиторне навчання та поглибити дослідну й видавничу діяльність.

Це широке розгорнення діяльности дозволило перемогти другу поважну загрозу у 1973 році при проголошенні нового баварського високошкільного закону із поставленням високих вимог державним університетам, що переростали можливості екзильної установи, яка в основному спиралася на жертвенності власної суспільности. Але ж пророблена в міжчасі праця не могла залишитися незауваженою: відмолодження професорського складу, а зокрема міжнародні зв'язки із німецькими, французькими, австрійськими, і навіть американськими університетами, чужомовні видання, мистецтвознавчі виставки, тощо. Після провірення діяльности впродовж чотирьох дальших років університет дістав потвердження визнання з правами надавання докторських дипломів і габілітації, що сталося окремим додатком до високошкільного закону, схваленим баварським парляментом. Як високошкільна установа УВУ реєстрований в ціненому університетському довіднику „World of Learning", до речі, як єдина українська академічна закордонна установа.

П. Саварин вказав ще на велику інтеграційну ролю УВУ, що щорічно збирає професуру із цілого світу, і Мюнхен стається на два місяці місцем зустрічі, а з

(Закінчення на стор. 4)

Чи здійсниться...

(Закінчення зі стор. 1)

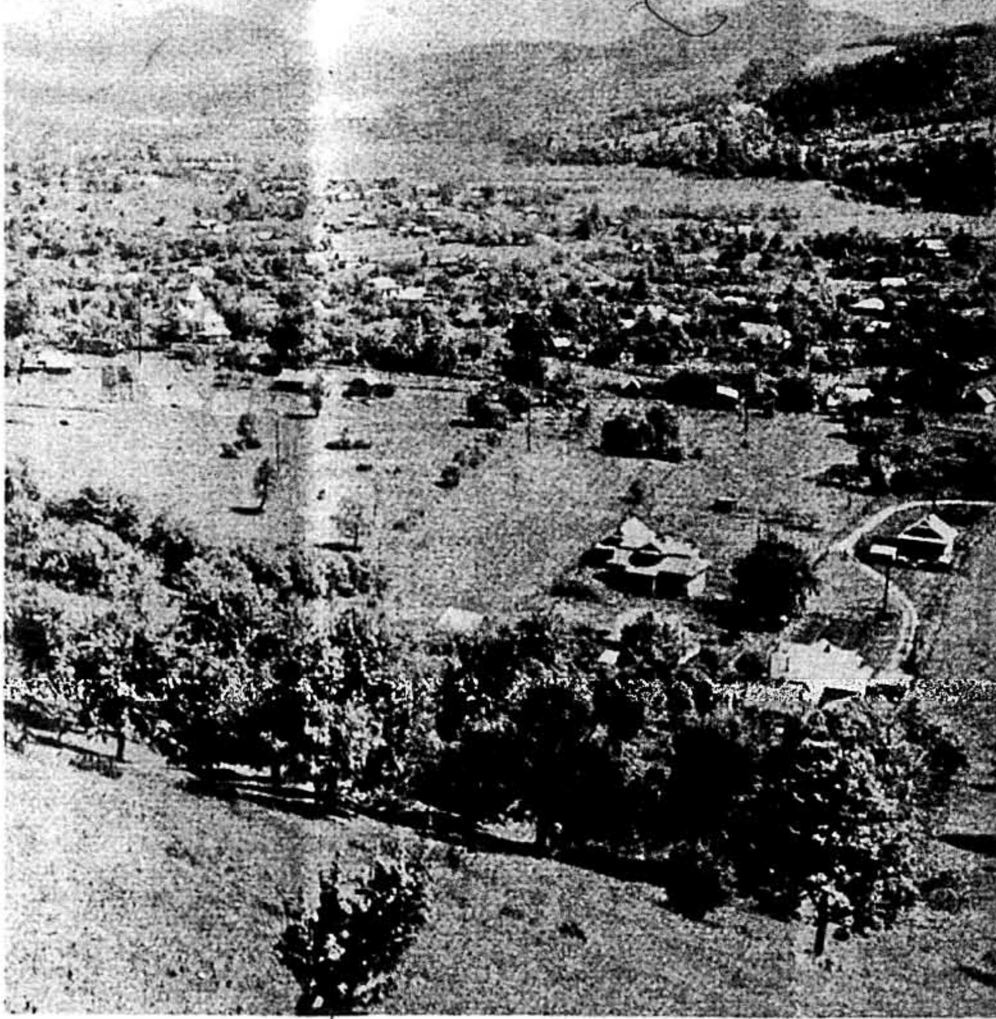
них місцевостей Совєтського Союзу.

Горбачовська гласність і перебудова, перші несміливі спроби уряду підняти „залізну завісу", що відгороджує країну від вільного світу, зродили в керівників радгоспу ідею: побудувати у Шешорах інтернати, щоб українці з Америки, Канади, інших країн світу приїжджали у Карпати на відпочинок, знайомилися з життям-буттям своїх єдинокровних братів, а молодь, народжена в країнах поселення їхніх батьків, зміцнювала в собі почуття патріотизму, приналежности до українського народу.

— Є в нас кар'єри, власна глина. Можна б виробляти цеглу. Досі ми привозили її з Коломиї. Це — 26 кілометів від Шешорів, — розповідає М. Боринський. — Але після трагедії у Вірменії Коломийська цегельня фактично працює на ліквідацію наслідків землетрусу. Дуже багато людей зі Львова, Івано-Франківська хотіли б мати в наших гірських селах свої власні дачі. Радгосп має намір будувати школу-десятирічку. Одним словом, цегла потрібна всім. Щоб спорудити власну цегельню, потребуємо техніки, обладнання. В цьому одна із проблем. Бо щоб купити їх, потрібна валюта, доляри. Ми маємо мистецькі вироби — вишивки, ліжники, писанки, інкрустовані шкатулки, інші вироби з дерева, шкіри. Щороку збуваємо в Союзі продукції на 18-20 мільйонів карбованців. Могли б продавати за кордон. Найкраще українським крамницям. Мали б валюту — побудували б будинки відпочинку. Мали б прибуток і ми, і ті, які допомогли б нам реалізувати наші пляни.

Ідея, звичайно, чудова, але як допомогти в цьому косівчанам і М. Боринському? Можливо, цим зацікавляться українські промисловці з Америки, Канади.

Гість з Шешорів перебуває у подружжя Оксани і Дмитра Ткачуків у Філядельфії. Їх телефон (215) 722-8262. Микола Боринський буде вдячний за кожну пораду, цінну думку.

Село Шешори Косівського району, що розкинулося у передгір'ях Карпат, — одне з найкращих на Івано-Франківщині.

З'їзд мешканців табору Авґсбурґ-Ляйпгайм

З'їзд колишніх мешканців табору Авґбурґ-Ляйпгайм відбувся в днях 16 і 17-го вересня ц.р. на оселі СУМА в Елленвіл, Н.Й. Голова Комітету інж. Ярослав Шміґель відкрив Другий з'їзд і присутні вшанували однохвилинною мовчанкою тих, що відійшли від часу Першого З'їзду, три роки тому, а саме: д-ра Володимира Богоновича та інж. Любомира Дем'янчука.

До президії З'їзду покликано В. Лучканя, Наталку Довбню-Кларк з Австралії, О. Лисинецького, О. Мороза, М. Цяпку, Я. Шміґля. Звіти з діяльности Комітету склали голова Я. Шміґель, скарбник М. Василик та секретар О. Юзенів. Управі Комітету уділено абсолюторію та приступлено до дальшої програми, а саме панелю про різні ділянки таборового життя.

Модератором був д-р Осип Мороз. Перший доповідач, колишній комендант табору мгр Орест Лисинецький цікаво говорив про початки табору, проблеми та труднощі у веденні його, будуючі моменти, між тим про репатріяцію, про „Комісію моралі", про прихід до табору членів УПА, про скринінґи та відносини з представниками ІРО і УН РА.

Другий доповідач — визначний пластовий діяч Володимир Лучкань оповідав про те, як в таборі група пластунів з України, професори гімназії, ґен. В. Петрів та проф. Іван Паливода створили літом 1945 року Пласт. Вже наступного року весною переведено пластову присягу і поведено інтенсивну програму пластування. В травні 1946 р. влаштовано в таборі Інтернаціональне Джемборі для пластунів-скавтів в переселенчих таборах, в якому взяли участь литовці, естонці, лотиші, білоруси. А восени в таборі відбулось Ювілейне Свято для відзначення 35-ліття Пласту, де з'їхалось понад 1200 пластунів.

Третя доповідачка — Оксана Радиш розповіла про те, як зродився Архів УВАН, який розпочав і ним завідував в таборі, а опісля в Ню Йорку св. п. проф. Володимир Міяковський. Музей цей розпочався одним примірником календаря та рукописом віршів Юрія Чапленка, а тепер він займає в будинку УВАН три поверхи. В цьому велика збірка манускриптів, друкованих матеріялів та багато речей з табору, між якими знаходиться навіть валізка зроблена в майстерні Бойчука в 3-му бльоці, писанка Оксани Лятуринської, безліч фотографій, видань. Особливо зберігаються таборові летючки, яких багато друкувалось перед виборами до таборової управи.

Д-р Осип Мороз від себе доповнив ще спомини доповідачів, як також деякі з присутніх розповіли про цікаві, важливі події і моменти в житті табору.

В дальшому приступлено до обговорення справи видання збірника про табір. Д-р Дмитро Штогрин опрацював детальну схему, за якою треба би опрацьовувати матеріяли до плянованого збірника, на жаль досі відгуку не було. Голова Комітету Я. Шміґель зреферував докладно цю схему і закликав присутніх присилати дописи на адресу секретаря.

В дальшому перевибрано дотеперішню Контрольну Комісію і Діловий Комітет, у складі: Контрольна Комісія: мгр Орест Лисинецький, голова, члени: Ірина Григорович, Володимир Гриньків, Тиміш Мельник, Ярослава Пацлавська, Михайло Франківський та Зенон Ціховляс. Комітет: голова інж. Мирослав Шміґель, Михайло Юзенів заступник, Едіта Морозинська заступник, Наталія Кларк заступник на Австралію, Степан Харко заступник на Канаду, Олександра Юзенів писар, Микола Василик скарбник, члени: Леонід Харченко, Ольга Бобровська, Степан Галамай, Яків Гурський, Мирон Гриневич, Северин Злочовський, Володимир Квас, Степан Кікта, Володимр Лісович, Володимир Лучкань, Оксана Міяковська-Радиш, Осип Мороз, Дмитро Штогрин. Рішено покликати Редакційну Комісію: голова — проф. Дмитро Штогрин, члени: д-р Степан Галамай, Степан Кікта, д-р Осип Мартинюк, Оксана Радиш, Юрій Чапленко.

Вечором відбулась святкова вечеря з забавою, а в неділю вранці, після зроблення спільної світлини, закінчено З'їзд з постановою відбути 3-ій З'їзд восени 1990 р.

Під час З'їзду Оксаною Радиш була влаштована виставка, яка включала матеріяли з життя театру В. Блавацького, УВАН, архітектурні проєкти д-ра Осипа Мартинюка, матеріяли з життя Пласту в таборі, приготовлені В. Лучканем, виставка картин мисткині Ірини Твердохліб, кераміка Оксани Радиш та тільки що видана книга про життя і творчість мистця Юхима Михайлова, родина якого перебувала в таборі Авґсбурґ.

О. Ю.

Відбулася мистецька виставка Ільони Сочинської

У червні цього року, під час зустрічі Українського Музею, членки управи 43-го Відділу Союзу Українок Америки звернулися до малярки Ільони Сочинської — Шиприкевич з пропозицією влаштувати у Філядельфії виставку її картин. Ільона, членка 113 відділу СУА в Ню Йорку, з ентузіязмом відповіла на запрошення 43-го Відділу ім. Олени Пчілки і обіцяла подарувати Відділові одну картину. Це зразу заохотило членок Управи до підготови зустрічі.

Щоб імпреза була успішною, потрібно послідовної і тривалої підготови. І саме таку перевела імпрезова референтка 43-го Відділу Людмила Чайківська. Разом з нею багато праці вложили: Марія Куземська, касир, підготовляючи виграш картини, пресова Ірина Райнер написала до преси два дописи, а Марія Данилів, господарська, подбала про буфет.

Відкриття виставки відбулося в п'ятницю, 6-го жовтня, в год. 7: 30 вечора в УОК Центрі. Виставкову залю заповнила велика кількість публіки. Голова 43-го Відділу СУА, Анна Максимович, привітала малярку і присутніх гостей. Виставку відкрив проф. Петро Меґик. Заступниця голови, Анастазія Жилава вручила Ільоні Сочинській китицю квітів. Про мисткиню і її творчість сказала коротко її приятелька, Уляна Мазуркевич. Переведено виграш. Картину виграв Тарас Яцкевич.

Виставка тривала в суботу і неділю. Відвідувачі подивляли незвичні картини, їхню техніку виконання і гри кольорів. Продано декілька картин. Вдоволена своїм успіхом, малярка прислала Відділові сердечного листа подяки.

Хотілось сказати дещо більше про виставку Ільони Сочинської, але ми, членки 43-го Відділу, тільки любителі мистецтва. Коли ми звернулися до одного з присутніх з проханням написати про цю виставку, дістали щиру відмову: „Картини Ільони такі мистецькі, що я зробив би її кривду, оцінюючи власними словами — тут треба знатока мистецтва".

Н. А.

Відзначення...

(Закінчення зі стор. 3)

тим народ, наукових конференцій, дискусійних симпозіюмів, кілька десятків колеґ із цілого світу. Через курси і семестри УВУ впродовж останніх 20 років перейшло біля 3,000 українських студентів не тільки із 12 европейських країн (в тому числі й Юґославії, Польщі Чехо-Словаччини), але й з Австралії, Арґентини, Бразилії, З'єднаних Стейтів і Канади. Це з УВУ і европейського НТШ вийшла ініціятива скликання Соборного конґресу українських академічних установ у Тисячоліття Хрищення, в якому взяло участь 28 запрошених установ.

В. Янів в своїй подяці вказав, що УВУ за півтора року відзначатиме своє сімдесятиріччя, що вкладає на нього, згідно із резолюцією з'їзду Народного Руху України за Перебудову, окремі завдання в обличчі подій, що проходять в Україні: підготовити спільно із однодумцями із України соборний науковий конґрес, якщо гласність не має статися тільки вивіскою для обману. Тільки такий конґрес може дати перспективи дії на десятиліття. Але УВУ, що постав для вільного досліду і об'єктивної наукової інформації, мусить стояти твердо на сторожі цих принципів.

Сергій Радчук

ДО МОСКВИ НА ОФІЦІЙНІ відвідини приїхав прем'єр Польщі Тадеуш Мазовецький, щоб, як подає аґентство Асошіейтед Пресс, „добитися рівноправних відносин Совєтського Союзу з Польщею". Мазовецький перший за 40 літ некомуністичний провідник Польщі, як й інші члени його кабінету, заявив, що спілкування з СССР для них є дуже важливим. Він також підкреслив і те, що Польща й надальше виконуватиме взяті на себе зобов'язання, як член Варшавського Пакту. Прибув Т. Мазовецький до Москви з багатьма експертами економічних справ, що вказує, в якому напрямі будуть іти розмови прем'єра Польщі з М. Ґорбачовим. Т. Мазовецький перебуватиме в СССР п'ять днів у цій його другій поїздці, як прем'єр Польщі поза кордонами своєї країни, бо перша його поїздка була до Ватикану на зустріч з Папою Іваном Павлом II.

УРЯДОВІ ЧИННИКИ У Вашінґтоні визнали, що найбіль ще загрожені наркотиками чотири міста в ЗСА: Ню Йорк, Лос Анджелес, Маямі і гранична полоса із Мехіко. Ці міста мають дітати тепер найбільше грошової допомоги для поборювання торгівлі наркотиками.

БЕЗ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І КНИЖКИ — НЕ БУДЕ Й УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ!